

Sygnatura akt VIII Ga 125/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2016 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie VIII Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Piotr Sałamaj

Sędziowie: SO Patrycja Baranowska

SR del. Dariusz Plewczyński (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Anna Galara

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2016 roku w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa Banku Spółdzielczego w K.

przeciwko (...) -Finanse spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 10 grudnia 2015 roku, sygnatura akt X GC 620/15

I. oddała apelację;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSR del.(...)SSO (...)SSO (...)

Sygn. akt VIII Ga 125/16

UZASADNIENIE

W dniu 17 grudnia 2014 roku powód Bank Spółdzielczy z siedzibą w K. wniósł pozew przeciwko (...) – Finanse spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. o zapłatę kwoty 15 577,92 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3 września 2014 roku. Nadto, powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie pozwu powód wskazał, że na podstawie umowy z dnia 21 marca 2011 roku przekazał pozwanej do windykacji wierzytelność powoda w stosunku do E. R. i J. R.. Według umowy pozwanej przysługiwało w przypadku spłaty zadłużenia prawo do wynagrodzenia w wysokości 30 % kwoty należności głównej oraz w wysokości 50 % kwoty odsetek. Zdaniem powoda, pozwana winna - po potrąceniu prowizji (30 % należności głównej i 50 % odsetek) - przekazać powodowi 52 964,58 zł, a ponieważ pozwana przekazała jedynie 37 386,66 zł, powództwo o zapłatę 15 577,92 zł jest uzasadnione.

Nakazem zapłaty z dnia 17 lutego 2015 roku wydanym w postępowaniu upominawczym referendarz sądowy w Sądzie Rejonowym w Zielonej Górze, V Wydział Gospodarczy uwzględnił żądanie powoda w całości.

Od przedmiotowego nakazu zapłaty, pozwana wniosła skuteczny sprzeciw, zaskarżając nakaz zapłaty w całości oraz wnosząc o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania.

W uzasadnieniu pozwana wskazała, że spór stron sprowadza się do stosowania prawa, którego konsekwencją jest kwestionowanie przez powoda sposobu rozliczenia kwoty wyegzekwowanej, którego dokonała pozwana. Zdaniem pozwanej zastosowanie znajduje art. 1025 § 3 w brzmieniu nadanym nowelizacją z dnia 26 czerwca 2009 roku, a co za tym idzie, że odsetki jako należności uboczne wymienione w znowelizowanym art. 1025 § 3 k.p.c. korzystają z pierwszeństwa w zaspokojeniu równego samej należności kredytowej. Według pozwanej kolejność zaliczenia na poszczególne należności wierzyciela kwoty wydzielonej w planie podziału winna zostać dokonana zgodnie z art. 1026 § 2 k.p.c. Pozwana podniosła nadto, że nie są miarodajne zaświadczenia wystawione przez komornika, gdyż zaświadczeniami tymi komornik usiłuje ingerować w materię, która winna znaleźć swoje rozstrzygnięcie wyłącznie w postanowieniu sądu zatwierdzającym plan podziału.

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie Wydział X Gospodarczy w sprawie o sygn. akt X GC 620 / 15 zasądził od pozwanej (...) -Finanse spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. na rzecz powoda Banku Spółdzielczego z siedzibą w K. kwotę 15 577,92 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 3 września 2014 r. Zasądził również od pozwanej na rzecz powoda kwotę 3 445,00 zł tytułem kosztów procesu.

Orzeczenie oparte zostało na następujących ustaleniach i wnioskach.

Powód Bank Spółdzielczy z siedzibą w K. oraz pozwana (...) – Finanse spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S. związane były dwoma umowami o współpracy w zakresie windykacyjnego dochodzenia roszczeń, tj. umową z dnia 21 marca 2011 roku oraz umową z dnia 28 grudnia 2011 roku.

Umowy zawierały załączniki, w których wskazany był wykaz wierzytelności zleconych przez powoda do windykacji pozwanej. Na podstawie umowy z dnia 21 marca 2011 roku, pozwana zobowiązała się do wykonania na rzecz powoda usług w zakresie dochodzenia roszczeń finansowych powoda wobec jego dłużników z tytułu przysługujących mu wobec nich wymagalnych i bezspornych wierzytelności objętych załącznikami do umowy, na bieżąco uzupełnianymi.

Zgodnie z § 4 umowy od zrealizowanego zlecenia powód zobowiązał się zapłacić pozwanej honorarium, niezależnie od formy rozliczenia z dłużnikiem (odzyskania należności lub ruchomości stanowiących przedmiot zabezpieczenia roszczeń powoda) w wysokości stanowiącej 30 % należności głównej oraz 50 % odsetek. Na podstawie umowy z dnia 21 marca 2011 roku powód udzielił pozwanej pełnomocnictwa do wykonywania m.in. czynności polegających na inkasowaniu w imieniu i na rzecz zleceniodawcy wpłat gotówkowych oraz przyjmowania na rachunek pełnomocnika wpłat dokonywanych przez dłużników zleceniodawcy oraz organy egzekucyjne.

Na podstawie umowy z dnia 21 marca 2011 roku do windykacji przekazano m.in. wierzytelności powoda w stosunku do E. R. i J. R.. W sprawie przeciwko wymienionym dłużnikom powód udzielił pełnomocnictwa radcy prawnemu M. K., związanemu z pozwaną spółką.

Co do dłużników E. i J. R. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Krośnie Odrzańskim M. R. (1) prowadziła egzekucję z nieruchomości położonej w D., dla której Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Postępowanie było prowadzone pod sygn. akt KM 1098/10, a zastało wszczęte na wniosek wierzyciela C. I. Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W.. Wniosek został złożony u komornika w dniu 29 listopada 2010 roku. Postanowieniem z dnia 8 czerwca 2011 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Krośnie Odrzańskim M. R. (1) przekazała sprawę egzekucyjną o sygn. akt KM 1098/10 Komornikowi Sądowemu przy Sądzie Rejonowym w Krośnie Odrzańskim R. H. z uwagi na zbieg egzekucji

co do rzeczy, wierzytelności i praw dłużnika. Postępowanie egzekucyjne z nieruchomości kontynuował Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Krośnie Odrzańskim R. H. pod sygn. akt KM 2422/11.

Wnioskami z dnia 27 marca 2012 roku pełnomocnik powoda zainicjował wszczęcie egzekucji przeciwko dłużnikom E. R. i J. R.. Postępowanie egzekucyjne prowadził Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Krośnie Odrzańskim pod sygn. akt KM 951/12 i KM 952/12. Zarządzeniem z dnia 5 października 2012 roku komornik zarządził połączenie akt o sygn. KM 952/12 do akt sprawy o sygn. KM 951/12 w trybie § 23 rozporządzenia w sprawie czynności komorników z dnia 8 marca 1968 roku, gdyż egzekucja dotyczyła tego samego majątku dłużnika. Dalsze postępowanie egzekucyjne toczyło się pod sygn. KM 951/12.

W toku postępowania egzekucyjnego z nieruchomości o sygn. KM 2422/11 Komornik Sądowy dokonał licytacyjnej sprzedaży nieruchomości położonej w D., dla której Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Postanowieniem z dnia 25 marca 2014 roku Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim I Wydział Cywilny, sygn. akt I Co 2474/11 przysądził na rzecz R. O. zlicytowaną nieruchomość za cenę 153 333,33 zł.

Na przedmiotowej nieruchomości powód uprzednio ustanowił hipotekę zwykłą w kwocie 80 000 zł celem zabezpieczenia należności głównej objętej egzekucją w połączonej sprawie Km 951/12, prowadzonej przez Komornika Sądowego R. H..

Sporządzając plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Krośnie Odrzańskim R. H. wezwał powoda do wskazania odsetek za ostatnie dwa lata przed terminem prawomocnego przysądzenia własności nieruchomości. W odpowiedzi, powód w piśmie z dnia 12 czerwca 2014 roku poinformował Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Krośnie Odrzańskim R. H., że aktualne saldo dotyczące E. i J. R. na dzień 10 czerwca 2014 roku wynosi: należność główna – 62 510 zł, odsetki za dwa lata licząc od 2 maja 2012 roku do 2 maja 2014 roku – 35 118,89 zł oraz koszty – 1 820 zł. Natomiast pismem z dnia 13 czerwca 2014 roku pełnomocnik powoda – radca prawny M. K. wskazał, że odsetki wyniosły 20 800 zł. W kolejnym piśmie z dnia 16 czerwca 2014 roku powód wyjaśnił komornikowi rozbieżność między pismem z dnia 12 czerwca 2014 roku a pismem z dnia 13 czerwca 2014 roku.

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Krośnie Odrzańskim postanowieniem z dnia 27 czerwca 2014 roku, wydanym w sprawie głównej o sygn. KM 2422/11 dokonał planu podziału sumy 153 333,33 zł uzyskanej z egzekucji nieruchomości należącej do dłużników E. i J. R.. Ustalił sumę podlegającą podziałowi na kwotę 153 233,33 zł oraz że w podziale biorą udział wierzytelności powoda w kategorii 5 w wysokości 181 861,08 zł w sprawie KM 951/12. Dalej ustalił, że sumy przypadające wierzycielom z podziału i podlegające wypłaceniu w sprawie Km 951/12 wynosi 114 840,17 zł, w tym dla wierzyciela 97 621,84 zł.

Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2014 roku Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim Wydział I Cywilny, sygn. akt I Co 2474/11 zatwierdził projekt podziału uzyskanej z egzekucji z nieruchomości KW (...) dłużnika E. R. i J. R. w wersji przedłożonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Krośnie Odrzańskim R. H..

W dniu 1 września 2014 roku Komornik Sądowy R. H. dokonał trzech przelewów należności przysługujących powodowi. Wyegzekwowane kwoty zostały przelane na rachunek bankowy pozwanej. Do sprawy o sygn. akt Km 951/12 Komornik Sądowy przelał kwotę 50 000 zł, kwotę 50 000 zł oraz kwotę 145,84 zł. Na jednym z dwóch przelewów opiewających na kwotę 50 000 zł w tytule operacji wskazał „na kwotę 1850 na odsetki 97 571,84 zł”. Do sprawy o sygn. KM 952/12 Komornik Sądowy wyegzekwował kwotę 1 860 zł tytułem kosztów postępowania.

Dnia 9 września 2014 roku Komornik Sądowy wydał w sprawie KM 951/12 zaświadczenie o dokonanych wpłatach, z którego wynika, że podczas trwania egzekucji wyegzekwowane zostały kwota 100 145,84 zł, w tym odsetki w wysokości 97 571,84 zł. Jednocześnie w zaświadczeniu wskazano, że należność główna wynosi 62 510 zł.

Pismem z dnia 11 września 2014 roku Komornik Sądowy poinformował wierzyciela, że na przelewach z dnia 1 września 2014 roku na łączną kwotę 100 145,84 zł przekazane zostały należności z tytułu spłaty hipoteki ustawowej na nieruchomości dłużnika E. R., w tym należności głównej – 62 510 zł, odsetki 35 118,89 zł, a pozostała kwota stanowi koszty (zwrot zaliczek). Jednocześnie zaznaczył, że informacja na przelewach odnośnie wysokości odsetek była błędna.

W dniu 29 września 2014 roku w sprawie KM 951/12 Komornik Sądowy wydał zaświadczenie o dokonanych wpłatach, w którym wskazał, że podczas trwania egzekucji wyegzekwowane zostały na rzecz wierzyciela kwota 100 145, 84 zł, w tym odsetki w wysokości 35 118,89 zł.

W dniu 3 września 2014 roku pozwana wystawiła na rzecz powoda fakturę VAT nr (...) na kwotę 52 535,92 zł netto, czyli 64 619,19 zł brutto tytułem wynagrodzenia za usługi windykacyjne według umowy oraz doradztwo finansowe. Tego samego dnia pozwana dokonała potrącenia kwoty przysługującej powodowi z egzekucji, tj. 102 005,84 zł z kwotą wynikającą z faktury VAT nr (...). Po potrąceniu, pozwana wypłaciła powodowi kwotę 37 386,66 zł, gdyż uznała, że tylko ta kwota należy się powodowi.

Pismem z dnia 25 września 2014 roku powód zwrócił się do Komornika Sądowego o ustosunkowanie się do treści pisma jakie powód otrzymał od pozwanej w zakresie zaliczenia kwoty uzyskanej od komornika na odsetki w wysokości 97 571,84 zł. W odpowiedzi z dnia 26 września 2014 roku Komornik Sądowy wskazał, że zgodnie z zatwierdzonym przez Sąd Rejonowy w Krośnie Odrzańskim planem podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości (...) suma przekazana do sprawy Km 951/12 wyniosła 114,840,17 zł, w tym należność przypadająca dla wierzyciela wyniosła 97 621,84 zł. Komornik wskazał, że powyższe zostało ustalone na podstawie pisma wierzyciela z dnia 12 czerwca 2014 roku, w którym wierzyciel poinformował organ egzekucyjny, iż odsetki za ostatnie dwa lata licząc od 2 maja 2012 roku do 2 maja 2014 roku wyniosły 35 118,89 zł. Komornik zaznaczył, że rozliczenie w planie podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości nastąpiło według art. 1035 § 3 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym na dzień wpływu sprawy, tj. 29 listopada 2010 roku. Komornik wyjaśnił, że zaświadczenie z dnia 9 września 2014 roku o dokonanych wpłatach wystawione zostało w trybie określonym w art. 1026 § 2 k.p.c., a ponieważ kwestie odsetek w zakresie zabezpieczenia hipotecznego w zakresie egzekucji z nieruchomości reguluje wyłącznie art. 1025 § 3 k.p.c. jako *lex specialis*, tym samym przepis art. 1026 § 2 k.p.c. nie ma zastosowania w egzekucji z nieruchomości. Komornik podkreślił, że zaświadczenie z dnia 9 września 2014 roku należy uznać za błędne z uwagi na okoliczność, że nie uwzględniono dyspozycji art. 1025 § 3 k.p.c.

W trakcie współpracy zasady rozliczeń między stronami nie były jasno określone. Zdarzało się, że najpierw było potrącenie prowizji, a potem przekazanie środków na rzecz banku. Potem, powód zażyczył sobie, aby środki były przekazywane bez potrąceń. W sprawie dłużników R. pozwana odstąpiła od tej zasady.

Pismem z dnia 13 października 2014 roku powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 60 653,35 zł. W uzasadnieniu powód wskazał, że pozwana niewłaściwie obliczyła swoją prowizję, gdyż prowizja od należności głównej powinna wynosić 20 % kwoty spłaconej, tj. 15 377,46 zł brutto, a prowizja od odsetek 50 % kwoty 35 118,99 zł, czyli 21 598,18 zł brutto. Pozwana w odpowiedzi z dnia 22 października 2014 roku odmówiła zapłaty, wskazując, że w sprawie podziału sumy uzyskanej z egzekucji zastosowanie znajduje art. 1026 § 2 k.p.c.

Przystępując do rozważań Sąd Rejonowy wskazał, że okolicznością bezsporną między stronami pozostawało, iż były one związane umową o współpracy w zakresie dochodzenia roszczeń z dnia 21 marca 2011 roku, na podstawie której pozwana wykonywała na rzecz powoda usługi windykacyjne w stosunku do dłużników powoda E. R. i J. R.. Niesporna również była okoliczność, że pozwana wykonała usługi na rzecz powoda zgodnie z umową. Poza sporem pozostawała sama zasada rozliczeń, bowiem strony są zgodne co do tego, że wynagrodzenie pozwanej miało wynosić 30% wyegzekwowanej należności głównej oraz 50% odzyskanych odsetek. Spór stron zasadzał się na zastosowanym przez pozwaną faktycznym rozliczeniu należności wyegzekwowanych w toku postępowania egzekucyjnego. Strony nie są bowiem zgodne co do tego jaka wartość została zaliczona na poczet należności głównej, a jaka na poczet odsetek. Kwestia ta miała zaś, w ocenie Sądu, zasadnicze znaczenie z punktu widzenia ustalenia wysokości prowizji pozwanej.

Zdaniem powoda podstawą obliczenia prowizji w wysokości 50 % odsetek powinna być kwota 35 118,89 zł wskazana w piśmie Komornika Sądowego z dnia 11 września 2014 roku oraz w zaświadczeniu Komornika Sądowego z dnia 29 września 2014 roku, nie zaś kwota 97 571,84 zł wskazana w zaświadczeniu Komornika Sądowego z dnia 9 września 2014 roku. Tymczasem pozwana stała na stanowisku, że dokonała rozliczenia w prawidłowy sposób, gdyż kwestię rozliczenia należy oceniać w kontekście przepisów art. 1025 § 3 k.p.c. w brzmieniu nadanym ustawą nowelizującą z dnia 26 czerwca 2009 roku, nie zaś zaświadczenia komornika.

W pierwszej kolejności Sąd Rejonowy zaznaczył, że podstawy prawnej roszczenia powoda należy upatrywać w przepisach dotyczących instytucji bezpodstawnego wzbogacenia, tj. art. 405 i nast. k.c. Z kolei wierzytelność pozwanej, którą przedstawiła do potrącenia powodowi, znajduje swoją podstawę prawną w umowie z dnia 21 marca 2011 roku, a nadto z uwagi na to, że umowa ta odpowiada treściowo umowom o świadczenie usług. Do przedmiotowych umów stosuje się uregulowanie zawarte w art. 750 k.c., a odpowiednio także przepisy o zleceniu.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że w toku postępowania egzekucyjnego wyegzekwowano dla powoda kwotę 97 571,84 zł. Jednak ani w planie podziału, ani w postanowieniu sądu o zatwierdzeniu planu podziału nie wskazano wprost na jakie należności należy zaliczyć uzyskaną kwotę. W zaświadczeniu z dnia 9 września 2014 roku Komornik Sądowy wskazał, że kwota ta została zaliczona na poczet odsetek. Nie sposób, zdaniem Sądu Rejonowego, nie zauważyć, że następnie w piśmie z dnia 11 września 2014 roku oraz zaświadczeniu z dnia 29 września 2014 roku Komornik Sądowy przyznał się do błędu w rozliczeniu i podał, że z wyegzekwowanej kwoty 97 621,84 zł, kwota 62 510 zł została zaliczona na poczet należności głównej, a kwota 35 118,89 zł na poczet odsetek. Komornik wyjaśnił jednocześnie przyczyny błędnego wyliczenia, wskazując na niewłaściwie zastosowane przepisy prawa. Wbrew zarzutom pozwanej, niniejsze postępowanie Sąd uznał za niewłaściwe dla rozstrzygnięcia zasad podziału sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości w sprawie przeciwko dłużnikom R.. Była to bowiem kompetencja Komornika Sądowego oraz Sądu orzekającego w sprawie egzekucyjnej. Sąd rozstrzygający niniejszą sprawę wskazał, iż nie może ingerować w czynności komornika podjęte w toku postępowania egzekucyjnego. Dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy za wystarczające uznano ustalenie zasad rozliczeń między stronami, a te wynikać miały wprost z umowy (prowizja dla pozwanej w wysokości 30 % należności głównej oraz 50 % odsetek) oraz faktycznie dokonanego podziału sumy uzyskanej z egzekucji. Faktycznie zaś, jak wskazał Komornik Sądowy, wyegzekwowaną kwotę podzielono w ten sposób, że na należność główną zaliczono kwotę 62 510 zł, a na odsetki kwotę 35 118, 89 zł. Sąd Rejonowy podkreślił przy tym, że roszczenie pozwanej o zapłatę prowizji znajduje swoje źródło w stosunku zobowiązaniowym łączącym strony, a mianowicie umowie z dnia 21 marca 2011 roku, nie zaś w przepisach proceduralnych. Przeciwno zarzutom pozwanej przemawia także okoliczność, że gdyby rzeczywiście kwota 97 621,84 zł została w całości zaliczona wyłącznie na odsetki, to na należność główną nie mogłaby zostać zaliczona kwota 62 510 zł, wskazana w zaświadczeniu z dnia 9 września 2014 roku jako należność główna. Suma tych kwot przewyższałaby bowiem wartość wyegzekwowanej należności.

W świetle powyższego, Sąd Rejonowy przyjął, że pozwanej należała się prowizja w wysokości 44 664,31 zł Na kwotę tę składały się: prowizja od wyegzekwowanej należności głównej w wysokości 23 066,19 zł (30 % z kwoty 62 510 zł = 18 753 zł plus 23 % VAT) oraz prowizja od wyegzekwowanych odsetek w wysokości 21 598,12 zł (50 % z kwoty 35 118,89 zł = 17 559,45 zł plus 23 %VAT) – łącznie 44 664,31 zł. Z wyegzekwowanych od dłużników kwot pozwana po dokonaniu potrącenia zobowiązana była do zwrotu powodowi kwoty 52 964,58 zł, na którą składały się należność główna w wysokości 39 443,81 zł (62 510 – prowizja 23 066,19 zł) oraz odsetki w kwocie 13 520,77 zł (35 118,89 zł – 21 598,12 zł tytułem prowizji). Z uwagi więc na to, że pozwana przekazała powodowi jedynie kwotę 37 386,66 zł (co jest bezsporne) zobowiązana jest jeszcze do zapłaty kwoty 15 577,92 zł stanowiącej różnicę między świadczeniem należnym w kwocie 52 964,58 a świadczeniem otrzymanym w kwocie 37 386,66 zł.

Dokonując ustaleń stanu faktycznego w sprawie Sąd I instancji oparł się na treści przedłożonych do akt dowodów z dokumentów.

Sąd Rejonowy uznał, że dokonane przez pozwaną potrącenie jest bezskuteczne co do kwoty 15 577,92 zł i taką też kwotę pozwana jest obowiązana zwrócić powodowi.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 k.c. Za datę początkową naliczania odsetek uznano datę dokonanej przez pozwaną kompensaty, albowiem w tym dniu zaktualizował się po stronie pozwanej obowiązek zapłaty na rzecz powoda prawidłowo wyliczonej kwoty wyegzekwowanego świadczenia.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. Na koszty powoda złożyły się opłata od pozwu w wysokości 779 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 2 400 zł oraz kwota 17 zł tytułem zwrotu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz kwota 249 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdu pełnomocnika na rozprawę w dniu 19 listopada 2015 roku.

Od powyższego wyroku pozwana wywiodła apelację zaskarżając wyrok w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. nierozpoznanie istoty sprawy - w rozumieniu art. 378 § 2 k.p.c. - poprzez zaniechanie przez Sąd pierwszej instancji zbadania materialnej podstawy żądania pozwu, jak również pominięcie merytorycznych zarzutów pozwanej;
2. naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na treść rozstrzygnięcia, to jest art. 233 k.p.c. poprzez naruszenie zasad swobodnej oceny dowodów i ich ocenę dowolną wyrażającą się w nieuzasadnionym przyjęciu, iż rozliczenie wynagrodzenia pozwanej winno nastąpić w oparciu o zaświadczenie komornika z dnia 29 września 2014 r., bez badania prawidłowości tego zaświadczenia;
3. błędne przyjęcie, iż roszczenie powoda wynika z art. 405 i nast. k.c. w sytuacji, gdy powód wywodzi swoje roszczenie z treści umowy łączącej strony, tj. umowy z dnia 21 marca 2011 r., a zatem z treści czynności prawnej zdziałanej pomiędzy stronami.

W uzasadnieniu pozwana zarzuciła, że Sąd I instancji orzekając w niniejszej sprawie uchylił się tak od zbadania merytorycznych podstaw żądania pozwu, jak i oceny zarzutów pozwanej. Dla rozstrzygnięcia bowiem przedmiotowego sporu Sąd I instancji winien rozstrzygnąć, które z przepisów kodeksu postępowania cywilnego oraz ustawy o księgach wieczystych i hipotece winny znaleźć zastosowanie do ustalenia przez pozwaną sposobu zarachowania kwoty na należność główną i odsetki przypadające powodowi. Pozwana zaprzeczyła, jakoby dla rozstrzygnięcia ww. kwestii pozostaje wystarczającym zaświadczenie Komornika Sądowego z dnia 29 września 2014 r., bez badania jego poprawności i zasadności. Pozwana uznała za niewłaściwe oparcie się przez Sąd na treści zaświadczenia z dnia 29 września 2014 r. Wskazała, że koniecznym było uprzednie ustalenie przebiegu postępowania egzekucyjnego z nieruchomości dłużników, gdyż dopiero wynik tych ustaleń pozwalał na sformułowanie przez Sąd I instancji uzasadnionego stanowiska. Skarżąca zauważyła, iż brak dowodów na to aby wierzyciel wnioskuje o podjęcie dalszych czynności egzekucyjnych do nieruchomości dłużników. Podkreśliła, iż egzekucja na wniosek powoda została wszczęta w dniu 27 marca 2012 r. Zdaniem skarżącej przepis art. 1026 § 2 k.p.c. znajduje zastosowanie w każdym przypadku, gdy suma zabezpieczenia hipotecznego oznaczona przez odpowiedni wpis w dziale IV księgi wieczystej pozostaje niższa aniżeli kwota rzeczywistego długu zabezpieczona ww. wpisem hipotecznym. Podniosła również, że sam powód dochodząc zapłaty wskazywał, iż spór dotyczy wysokości wynagrodzenia należnego pozwanemu z umowy z dnia 21 marca 2011 r., a zatem wynagrodzenia wynikającego z czynności prawnej. Wreszcie pozwana wskazała, iż wadliwym było przyjęcie przez Sąd I instancji, iż rozstrzygającym dla przyjęcia sposobu zarachowania kwoty należnej powodowi na poczet roszczenia głównego i odsetek mogło być zaświadczenie Komornika Sądowego, bez jego oceny pod kątem obowiązujących przepisów prawa.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie oraz o zasądzenie od pozwanej kosztów postępowania apelacyjnego. W ocenie powoda, próba zatrzymania kwoty pieniężnej należnej powodowi stanowi rażący przykład naruszenia zaufania wobec klienta. Podniósł, że bezzasadny jest zarzut, iż zastosowanie w sprawie ma art. 1025 § 3 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym po lutym 2011 r.). Podkreślił, bezzasadność twierdzenia, jakoby Sąd I instancji uchylił się od zbadania merytorycznych podstaw żądania pozwu i oceny zarzutów pozwanej. Wskazał również, że nie znajduje podstawy żądanie zasądzenia kwoty 4800 zł tytułem wynagrodzenia adwokackiego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy jako sąd meriti w granicach wniesionej apelacji, co wynika z dyspozycji art. 378 § 1 k.p.c., rozważa na nowo zebrany w sprawie materiał dowodowy, w tym dokonuje jego samodzielnej oceny prawnej.

Zaskarżony wyrok uznać należy za prawidłowy lecz z częściowo odmiennym uzasadnieniem.

Ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji w zasadzie nie są sporne między stronami. Nie budzą też wątpliwości Sądu Okręgowego. Strony zgodne są, co do treści łączącej je umowy oraz faktu wyegzekwowania od dłużnika na rzecz powoda ogólnej kwoty 97 571,84zł. Spór dotyczy sposobu zarachowania tej kwoty, gdyż od tego zależało wynagrodzenie pozwanej. W tym miejscu zaznaczyć należy, że nie było podstaw do poszerzenia materiału dowodowego i uwzględnienia wniosku pozwanej zawartego w apelacji, co do dopuszczenia dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach KM 2422/11. Wniosek ten jako spóźniony podlegał oddaleniu na podstawie art. 381 k.p.c., gdyż pozwana nie wykazała potrzeby jego zgłoszenia dopiero na etapie postępowania odwoławczego. Kwestia przebiegu egzekucji podnoszona była już w postępowaniu w pierwszej instancji i Sąd część dokumentów z postępowania egzekucyjnego zgodnie z wnioskami powoda zgromadził. Nie było więc przeszkód, żeby wówczas taki wniosek zgłosiła również pozwana.

Zawarte przez strony umowy z dnia 21 marca 2011 r i 28 grudnia 2011r zakwalifikować należy jako umowy zlecenia z elementami umów o świadczenie usług, do których zastosowanie znajduje art. 734 k.c. i n. oraz art. 750 k.c. Bezpośrednią podstawę powództwa stanowi pierwsza ze wskazanych umów. Umowa ta przewidywała m.in. w §4 ust. 8 pośredniczenie w przekazywaniu kwot należnych od dłużnika zleceniodawcy. Powód w niniejszej sprawie domaga się realnego wykonania umowy tj. przekazania wyegzekwowanych kwot. To ta umowa, a nie przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu stanowi więc podstawę powództwa.

Kluczowe dla rozstrzygnięcia sprawy jest ustalenie, które przepisy prawa znajdują zastosowanie do prowadzonej egzekucji. Ustawą z dnia 26 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o księgach wieczystych i hipotece oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2009.131.1075) zmieniono m.in. brzmienie art. 1025 §1 pkt5 oraz §3 k.p.c. Zmiana ta weszła w życie w dniu 20 lutego 2011r. Zgodnie z art. 13 ust1 przywołanej ustawy z dnia 26 czerwca 2009r jeżeli postępowanie egzekucyjne zostało wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, do podziału sumy uzyskanej z egzekucji z przedmiotu obciążonego hipoteką, hipoteką morską, zastawem, zastawem rejestrowym albo zastawem skarbowym stosuje się przepisy dotychczasowe.

W ocenie Sądu Okręgowego zastosowanie znajdują przepisy w brzmieniu sprzed nowelizacji. Istotne dla takiego wniosku jest ustalenie daty wszczęcia egzekucji z nieruchomości. W niniejszej sprawie egzekucja na wniosek powodów wszczęta została pod sygn. KM 951/12 i KM 951/12 po dniu 20 lutego 2011r. Okoliczność ta nie ma jednak decydującego znaczenia, gdyż sprawy powodów zostały połączone ze sprawą prowadzoną pod sygn. akt KM 2422/11 (wcześniej KM 1098/10) wszczętą w dniu 19 listopada 2010r na wniosek C. I. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W., co jednoznacznie wynika z dokumentów z akt egzekucyjnych nadesłanych przez komornika M. R. (2). W ramach postępowania egzekucyjnego, w tym w szczególności przy sporządzaniu jednego planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, zastosowanie mogą mieć tylko jedne przepisy tj. właściwe dla sprawy głównej (pierwszej) w której toczy się egzekucja. Nie jest możliwe stosowanie dla różnych wierzycieli przepisów o różnym brzmieniu. Argument ten zdaje się podzielać obecnie także strona pozwana. O ile bowiem w sprzeciwie akcentowała stanowisko odmienne, to nie nawiązała do niego w złożonej apelacji.

W uzasadnieniu apelacji pojawił się natomiast nowy zarzut pozwanej jakoby egzekucja w sprawie KM 2422/11 podlegała umorzeniu z mocy prawa w trybie art. 823 k.p.c. Zarzut ten w ocenie Sądu odwoławczego jest spóźniony, a nadto bezzasadny i nieudowodniony. Sąd dysponuje dokumentami, o które wprost się zwrócił do komornika na wniosek powoda, obrazującymi tylko wycinek czynności prowadzonych w postępowaniu egzekucyjnym. Z powyższego nie można więc wyprowadzać wniosku, że innych czynności nie było. Gdyby doszło do umorzenia egzekucji z mocy prawa to zgodnie z art. 826 k.p.c. uchyleniu podlegałyby dokonane czynności egzekucyjne. Tymczasem w niniejszej

sprawie egzekucja była kontynuowana pod tą samą sygnaturą, fundusz (...) cały czas traktowany był jako wierzyciel, czego kulminacją było uwzględnienie go w planie podziału. Ze złożonych dokumentów nie wynika też, aby w czasie postępowania egzekucyjnego, wierzyciel miał beczynność w dokonaniu czynności potrzebnej do dalszej egzekucji przez okres roku.

Niezależnie od powyższej argumentacji, za zastosowaniem art. 1025 k.p.c. w dotychczasowym brzmieniu przemawia także racjonalna analiza przepisów ustawy z dnia 6 lipca 1982r o księgach wieczystych i hipotece. Zakres zabezpieczenia należności hipoteką zwykłą powstała przed dniem 20 lutego 2011 r. (hipoteka powoda była z 2005r) został określony w art. 69 u.k.w.h. w treści obowiązującej przed nowelizacją. Zgodnie z tym przepisem w granicach przewidzianych w odrębnych przepisach hipoteka zabezpiecza także roszczenia o odsetki nieprzedawnione oraz o przyznane koszty postępowania. W literaturze zgodnie się przyjmowało, iż przepis art. 69 u.k.w.h., oznaczając zakres zabezpieczenia hipoteką, odsyłał do treści art. 1025 § 3 k.p.c. (J. Pisuliński, Hipoteka..., s. 366; S. Rudnicki, Komentarz do ustawy o księgach wieczystych i hipotece, Warszawa 2000, s. 310). Wydaje się, że stosowanie dotychczasowych przepisów ustawy o księgach wieczystych i hipotece, w przypadku gdy ich treść była uzupełniana przepisami innych ustaw, oznacza, iż w tym zakresie należy stosować również dotychczasowe przepisy, do których odsyłały przepisy tej ustawy. Skoro dotychczasowa treść przepisu art. 69 u.k.w.h. wskazywała, iż granice zabezpieczenia są określone w odrębnych przepisach, to stosowanie przepisu art. 69 u.k.w.h. w dotychczasowym brzmieniu oznacza również, iż w dotychczasowym brzmieniu winno się stosować przepisy wypełniające treść przepisu, tj. art. 1025 § 3 k.p.c., w brzmieniu obowiązującym do dnia 19 lutego 2011 r. Za takim rozwiązaniem przemawia również to, iż zakres zabezpieczenia hipotecznego należy do treści hipoteki, a co za tym idzie, stanowi element instytucji prawa materialnego. Skoro do hipotek powstałych przed dniem 20 lutego 2011 r. winno się stosować dotychczasowe przepisy ustawy o księgach wieczystych i hipotece, to również należy stosować do nich przepisy materialnoprawne, do których odsyłały przepisy tej ustawy. Poszerzenie zakresu zabezpieczenia o pełne nieprzedawnione odsetki stanowiłoby naruszenie wyrażonego w art. 3 k.c. zakazu działania ustawy wstecz. Wierzyciele hipotek korzystających z dalszego pierwszeństwa uzyskaliby mniejsze zaspokojenie na skutek rozszerzenia zakresu zabezpieczenia hipotek korzystających z wyższego pierwszeństwa. Dodatkowo należy wskazać, iż wypełniając odesłanie zawarte w art. 69 u.k.w.h. w dotychczasowym brzmieniu znowelizowaną treścią art. 1025 § 3 k.p.c., w istocie nie można byłoby ustalić zakresu zabezpieczenia. Przepis art. 69 u.k.w.h. stanowił, iż granice zabezpieczenia są przewidziane w odrębnych przepisach. Obecna treści art. 1025 § 3 k.p.c. również stanowi, iż w kategorii piątej są zaspokajane wszystkie świadczenia objęte zabezpieczeniem na mocy odrębnych przepisów. O jakie "odrębne przepisy" w takim przypadku chodzi, skoro zarówno art. 69 u.k.w.h. w poprzednim brzmieniu, jak i art. 1025 § 3 k.p.c. w obecnym brzmieniu do nich odsyła? Przyjęcie tezy, iż na skutek dokonanych zmian dotychczasowa treść art. 69 u.k.w.h. odsyła do obecnej treści art. 1025 § 3 k.p.c., uniemożliwia więc ustalenie zakresu zabezpieczenia. Warto również zauważyć, iż prowadzenie odmiennej od zaprezentowanej wykładni omawianych przepisów oznaczałoby, iż zakres zabezpieczenia hipoteką powstała przed dniem 20 lutego 2011 r. jest różny w zależności od tego, w jakiej chwili wszczynana jest egzekucja. Różnicowanie sytuacji prawnych wierzycieli hipotecznych hipotek powstałych pod rządą dotychczasowych przepisów wyłącznie ze względu na to, w jakiej chwili wszczynana jest egzekucja, stanowiłoby naruszenie konstytucyjnej zasady równości wobec prawa (por. szerzej Zbigniew Woźniak Komentarz do art.1025 Kodeksu postępowania cywilnego teza 35 i następne opubl. program Lex Omega).

Reasumując, niezależnie od rodzaju argumentacji, zakres zabezpieczenia hipoteki powstałej przed dniem 20 lutego 2011 r., w przypadku egzekucji wszczętej w niniejszej sprawie określa art. 1025 k.p.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji, która weszła w życie w dniu 20 lutego 2011 r.

Stosownie do treści (...) §1 pkt5 k.p.c. w brzmieniu sprzed nowelizacji w 5 kategorii zaspokojeniu podlegały należności zabezpieczone hipotecznie lub zastawem rejestrowym albo zabezpieczone przez wpisanie do innego rejestru. W §3 tego przepisu wskazano natomiast, że w równym stopniu z należnością ulegają zaspokojeniu odsetki i koszty postępowania. Jednakże z pierwszeństwa równego z należnościami czwartej, piątej i ósmej kategorii korzystają odsetki tylko za ostatnie dwa lata przed przysądzeniem własności, a koszty postępowania w wysokości nie przekraczającej dziesiątej części kapitału. Pozostałe odsetki i koszty zaspokajane miały być w kategorii dziesiątej.

W związku z czym nie było podstaw do zaliczenia wyegzekwowanej kwoty 97 621,84zł zgodnie z twierdzeniami pozwanej tj. z pominięciem wyżej wskazanego dwuletniego ograniczenia co do odsetek. Za prawidłowy należy uznać sposób zarachowania dokonany przez komornika, a wskazany w pismach z dnia 11 września 2014r i 29 września 2014r, z którego wynika, że kwotę 62510zł przeznaczono na należność główną, a kwotę 35 118,99zł na odsetki. Pisma te są dokumentami urzędowymi w rozumieniu art. 244 k.p.c., gdyż zostały sporządzone w przepisanej formie przez powołany do tego organ. W ocenie Sądu odwoławczego pozwany nie podważył skutecznie ich treści. Przyjąć też należy, że dokument późniejszy (jego treść) zgodnie z ogólną regułą uchyla dokument wcześniejszy (jego treść), gdyż lepiej oddaje wolę twórcy dokumentu. Dlatego też nie jest możliwym dokonanie ustaleń na podstawie zaświadczenia z dnia 9 września 2014r, do którego nawiązuje strona pozwana.

W uzupełnieniu wskazać należy, że w ramach obowiązujących przepisów i bez szkody dla innych podmiotów egzekwujących, to wierzyciel decyduje na co zalicza wyegzekwowaną kwotę tj. czy przeznacza ją na należność główną (co jest korzystniejsze dla dłużnika) czy na odsetki. W niniejszej sprawie w ramach tej samej kategorii to wola powoda miałaby decydujące znaczenie.

Od należności głównej pozwanej należna jest niższa prowizja tj. w wysokości 30%, a nie 50% przyjęta dla odsetek . Przedstawiony przez Sąd Rejonowy matematyczny sposób wyliczenia należności powoda, przy uwzględnieniu już przekazanych kwot nie był kwestionowany w postępowaniu odwoławczym. W związku z czym uznać należy, że powodowi przysługuje cała dochodzona pozwem kwota, a dokonane przez pozwaną potrącenie było w tym zakresie bezskuteczne

Z przedstawionych przyczyn stosując normę art. 385 k.p.c. orzeczono o oddaleniu apelacji pozwanej.

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu, który powód wygrał w całości, rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego oparto na treści art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego powoda ustalone w stawce minimalnej właściwej z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia, przy zastosowaniu § 10 ust. 1 pkt 1 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800).

SSO(...)SSO (...)SSR (del) (...)

Sygn. akt VIII Ga 125/16

ZARZĄDZENIE

1.(...),

2. (...)

3. (...)

(...)

3. (...)